

Lưu ý:

- Đây là tham luận của Viện NCCS Việt Nam tại Hội nghị nông nghiệp lần 3 của Tập đoàn Công nghiệp Cao su Việt Nam, không phải là văn bản chỉ đạo chính thức của Tập đoàn.

- Vui lòng ghi rõ nguồn: www.rubbergroup.vn khi trích dẫn lại thông tin từ website.

NHỮNG VẤN ĐỀ THỰC TIỄN KỸ THUẬT TỒN TẠI TRÊN ĐẤT RỪNG KHỘP TRỒNG CAO SU

TS. Tống Viết Thịnh, Viện Nghiên cứu Cao su VN

Trong những năm qua nhiều diện tích cao su mở rộng trên đất rừng khộp tại Đông Nam Bộ, Tây Nguyên và Campuchia. Cho đến nay cao su trên các vùng này một số vẫn phát triển tốt, nhưng số còn lại đang bộc lộ nhiều vấn đề kỹ thuật, thể hiện theo nhiều kiểu khác nhau tùy theo vùng và mức độ quản lý kỹ thuật của cơ sở. Việc xem xét những tồn tại kỹ thuật này rất cần thiết cho việc xây dựng các biện pháp khắc phục trước mắt và dài hạn.

Căn cứ để đánh giá các tồn tại kỹ thuật là dựa vào các tham luận về trồng cao su trên đất rừng khộp trong các hội nghị tổng kết nông nghiệp từ năm 2009 (năm đầu tiên đề cập chuyên đề rừng khộp) và quy trình kỹ thuật trồng cao su trên đất rừng khộp 2010 do Tập đoàn ban hành. Tóm tắt nội dung kỹ thuật khuyến cáo đã đề cập trong các hội nghị và qui trình 2010 có liên quan những vấn đề thực tiễn kỹ thuật như sau:

- 1) *Về khảo sát đất chi tiết:* Tất cả đất rừng Khộp đều có tầng đất mặt không dày và biến thiên rất lớn trên một khu vực hẹp, bị hạn chế bởi đá ong, đá lẫn, đá tảng, phiến thạch và lớp sét bí chặt cứng; thường bị ngập úng trên vùng bằng phẳng và hạn chế bởi sỏi đá trên vùng đất dốc. Do vậy, để trồng cao su trên đất rừng Khộp cần khảo sát phân hạng đất hết sức cẩn thận và chi tiết.
- 2) *Về vùng ngập úng:* Chọn vùng đất tốt, không ngập úng trồng trước, các vùng ngập úng để lại trồng các năm về sau khi hết úng. Sau trồng, nếu phát hiện ngập úng cục bộ ở đâu, lập tức giải quyết thoát nước tại đó, không chống úng tràn lan. Đối với các vùng úng ít, nếu trồng, cần thiết kế chi tiết lô, đường thoát nước trên bản đồ trước khi thiết kế trên thực địa.
- 3) *Về trồng mới:* Dùng máy múc, không dùng khoan để đào hố, bón lót tối đa phân hữu cơ truyền thống, không phơi ải hố, không trồng tum trần và bầu cắt ngọn, chỉ trồng bằng bầu có tầng lá.
- 4) *Về làm đất:* Hạn chế cày xới đất mặt. Khi cần thiết, cày cạn, không cày sâu và cày lật, không cày khi đất quá ẩm hoặc quá khô. Xới váng, tủ ẩm vào cuối mùa mưa, trước khi mùa mưa chấm dứt 1 tháng.

- 5) Về *thảm phủ*: Từ năm thứ 1- 5, luôn duy trì lớp thực bì tự nhiên giữa 2 hàng cao su và hạn chế làm cỏ trắng trên hàng cao su. Thiết lập thảm phủ họ đậu Kudzu từ năm trồng mới và tích cực thực hiện ép xanh.

Trong thực tế cao su trồng trên đất rừng khộp đã bộc lộ sự hạn chế sinh trưởng từ mức nhẹ cho đến rất nghiêm trọng khi một trong các khuyến cáo trên không được thực hiện nghiêm túc.

Cụ thể, về *khảo sát đất chi tiết*, nhiều vùng do chỉ dựa vào khảo sát tổng thể của hồ sơ xây dựng dự án, mà không thực hiện khảo sát đất chi tiết, vì vậy đã trồng cao su trên các vùng đất hoàn toàn không thích hợp trồng cao su, chẳng hạn đất cát, đất sỏi đá dày đặc. Mức độ ảnh hưởng rất nghiêm trọng, làm cho cây cao su phát triển hoặc rất kém, chết sau một vài năm trồng hoặc chết hàng loạt khi cây cao su đã gần khai thác hoặc khai thác một vài năm. Đối với các trường hợp này cần khoanh vùng ngưng đầu tư dù cao su ở bất kỳ giai đoạn nào (Hình 1).

Hình 1: Cao su trồng trên đất cát

Về *vùng ngập úng*, đã có một số nơi trồng cao su trên các vùng ngập úng hầu như quanh năm, thay vì chọn các vùng không úng hoặc ít úng để trồng trước. Hầu như các vùng này không thực hiện thao tác thiết kế lô, hướng thoát nước cho hệ thống mương tiêu trên bản đồ trước, mà thiết kế lô trực tiếp ngoài thực địa. Hậu quả của việc thiết kế không đúng trình tự này dẫn đến việc

không thể thiết kế hệ thống chống úng khả thi, mà chỉ thiết kế hệ thống chống úng tràn lan, không đạt hiệu quả kỹ thuật. Ngoài ra, trên tất cả đất rừng khộp có tầng sét gần mặt đất, dù không úng toàn phần, nhưng luôn xảy ra hiện tượng úng cục bộ ngay trên hố trồng. Khâu giải quyết úng cục bộ trong thực tế ít được quan tâm, dẫn đến sinh trưởng cao su phát triển kém trong những năm đầu (Hình 2).

Hình 2: Úng cục bộ ngay trên hố trồng

Về *trồng mới*, liên quan đến đất sỏi đá và đất sét gần mặt đất gây úng cục bộ, nhiều cơ sở đã tự đúc rút được kinh nghiệm không trồng tum và bầu cất ngọn, do tỉ lệ chết lại rất cao trong năm trồng mới. Tuy nhiên, trong thực tế cũng đã phát hiện những cây cao su trồng bằng tum cắm bầu có 2-3 tầng lá, không thể ra rễ cọc được do tum cắm vào bầu không đạt yêu cầu (tum quá to và rễ quá ngắn), vật liệu vào bầu không đảm bảo độ kết dính. Những cây này dễ đột tử trong điều kiện khô hạn ngay trong năm trồng mới và những năm KTCB về sau. Với khối lượng trồng mới thường lớn, việc đào hố bằng gàu múc bị hạn chế, thay vào đó một số cơ sở chủ yếu vẫn sử dụng biện pháp khoan hố. Hậu quả là làm gia tăng úng cục bộ lên rất nhiều trong những năm đầu. Bên cạnh đó, khuyến cáo bón lót tối đa phân hữu cơ truyền thống chỉ một số nơi thực hiện được. Đối với các vùng bón lót đầy đủ phân hữu cơ, cây cao su đã thể hiện khả năng chống úng cục bộ trong mùa mưa và chịu hạn trong mùa khô tốt hơn các vùng không bón lót hoặc bón lót quá ít phân hữu cơ. Sự chênh lệch giữa không bón và bón lót đầy đủ phân hữu cơ truyền thống đã thể hiện rõ tại một số vùng

hiện nay: một bên tán lá vàng vọt, cây chết dần và một bên là cây cao su vẫn giữ được tán lá xanh, vào những năm khô hạn (Hình 3).

Hình 3: Tụm trên dù phát chồi tốt vẫn chết ngay năm đầu

Về làm đất, ở những cơ sở không thiết lập thảm phủ họ đậu, cỏ dại phát triển mạnh, thao tác cày xới đất mặt giữa hàng được thực hiện thường xuyên. Hệ quả là tầng sét mềm, đủ ẩm nhưng không bị ngập úng ở dưới, trở thành chai cứng do mất nước quá nhanh trong một vài năm đầu. Dẫn đến khả năng giữ nước trong mùa khô rất kém. Hậu quả này càng trầm trọng hơn khi việc xới váng, tủ ẩm qua mùa khô quá trễ, được thực hiện khi đã bắt đầu mùa khô, hoàn toàn không có tác dụng giữ ẩm, ngược lại làm tăng nhanh quá trình bốc hơi nước đất mặt trong mùa khô. Đây cũng chính là lý do không khuyến cáo cày sâu, cày lật trên đất rừng khộp có tầng sét ẩm gần mặt đất (Hình 4).

Về thảm phủ, mặc dù được đề cập cuối cùng, nhưng đóng vai trò rất quan trọng trong cải thiện chất lượng đất đai trên rừng khộp trồng cao su. Thảm phủ họ đậu và thảm phủ tự nhiên (không tồn tại các loại cây cỏ ảnh hưởng xấu đến cao su), đóng vai trò quan trọng thông qua hệ rễ tơ thảm phủ tạo độ thông thoáng, tơi xốp và hoàn chuyển dinh dưỡng trong lớp đất mặt không bị trực di xuống sâu, lớp che phủ đất mặt giảm nhiệt độ và bốc hơi nước mùa khô. Hiệu quả của thảm phủ họ đậu được khai thác tối đa khi thực hiện ép xanh. Hệ rễ tơ thảm phủ dày đặt trong lớp đất mặt, sinh khối che phủ đất mặt tốt, khối lượng lớn hữu cơ chất lượng cao hoàn lưu hàng năm, môi trường hố ép xanh lý tưởng

cho rễ dinh dưỡng cao su phát triển và kềm giữ phân bón tốt, là những yếu tố cải tạo lý hóa tính đất rừng khộp hiệu quả (Hình 5).

Hình 4: Tủ ẩm qua mùa khô không đạt yêu cầu

Hình 5: Thảm phủ tốt và vườn cây tốt

Tóm lại, khi trồng cao su trên đất rừng khộp cần khảo sát đất cẩn thận và chi tiết, không căn cứ vào kết quả khảo sát đất tổng thể. Để cây cao su sinh trưởng và phát triển tốt, cần thực hiện nghiêm túc quy trình của Tập đoàn ban hành. Trong đó chuẩn bị hố trồng, chất lượng cây con, chống úng cục bộ, giữ ẩm quan mùa khô và đặc biệt là thiết lập thảm phủ họ đậu trong những năm đầu là các yếu tố cực kỳ quan trọng. Chỉ khi đầu tư đúng, đủ các yếu tố kỹ thuật này, mới hình thành được vườn cao su phát triển tốt và bền vững trên đất rừng khộp; ngược lại, sẽ hình thành các vườn cây phát triển kém, chết dần chết mòn từ những năm trồng mới cho đến khi đã vào khai thác.